

MUNI ARTS

Úvod do studia dějepisu

Výstupy historikovy práce

Prof. PhDr. Martin Wihoda, PhD.
Faculty of Arts
Masaryk University
Czech Republic

Výstupy historikovy práce:

- **Monografie**

(rozsah: řádově stovky stran)

- **Studie**

časopisecká, sborníková, materiálová
(rozsah: 3–30 stran)

- **Recenze**

(rozsah: 2–10 stran)

- **Anotace**

(rozsah: do jedné strany)

Dále viz:

Tomáš DVOŘÁK A KOL., *Úvod do studia dějepisu 1. díl*, Brno 2014, s. 99–119 (Kapitola 8. Knihovny a katalogy).

**S kolika pracemi se historik
stává známým a ceněným?**

Případ „Kantorowicz“

Cantor, Norman, F.: *Inventing the Middle Ages. The Lives, Works, and Ideas of the Great Medievalists of the Twentieth Century*. New York 1991, s. 79–117 (The Nazi Twins (Percy Ernst Schramm and Ernst Hartwig Kantorowicz)).

Prominentní Žid?

Kantorowicz, Ernst: *Kaiser Friedrich der Zweite*. Georg Bondi Berlin 1927.

Elitářsky-mýtotočrná biografie, za kterou si Kantorowicz vysloužil jak ostrou kritiku, tak slova chvály a posléze uznání, jež na sebe vzalo podobu řádné profesorské stolice na univerzitě ve Frankfurtu nad Mohanem.

Kantorowiczův Friedrich II. také vstoupil do legend. Útěchu v něm údajně nacházel Klaus, hrabě von Staufenberg a před popravou si měl knihu vyžádat admirál Wilhelm Canaris.

Slova obdivu se nesla i z nečekané strany. Heinrich Himmler se prý chlubil, že práce leží na jeho nočním stolku, Hermann Göring měl jedním výtiskem obdarovat Benita Mussoliniho a ve Friedrichovi II. měl najít zalíbení rovněž Adolf Hitler.

Na Ernstu Kantorowiczovi tak ulpěl cejch prominentního Žida

Z Poznaně do Heidelbergu

- Narodil se v Poznani 3. května 1895 do bohaté, německou kulturou silně ovlivněné židovské rodiny.
- Dědem Hartwigem založená likérka zajistila Ernstovi bezstarostné dětství a na královském gymnáziu Augusty Viktorie, které navštěvoval v letech 1903–1913, získal skvělé humanitní vzdělání. Sám ale náležel k průměrným studentům, na jaře 1907 nepostoupil do vyššího ročníku.
- Po maturitě odebral do Hamburku, kde měl nastřádat potřebné obchodní zkušenosti.
- Do plánů zasáhla válka, již v srpnu 1914 se Ernst Kantorowicz dobrovolně přihlásil k poznaňskému pluku polního dělostřelectva. Bojoval u Verdunu, po zranění a krátkém pobytu na východní frontě byl převelen do Turecka. Na jaře 1918 se vrátil do Berlína, dal se zapsat do kurzu pro tlumočnický.
- Po vyhlášení příměří se přesunul do Poznaně, jejíž příslušnost k Německu ohrožovala polská secese. Vstoupil do dobrovolnického Freikorpsu, který bojoval se Spartakovci v Berlíně a poté s komunisty v Mnichově.
- V Mnichově se rozhodl pro studium národního hospodářství.
- Na podzim 1919 se imatrikuloval v Heidelbergu, jemuž zůstal věrný do léta 1921, kdy pod dohledem věhlasného ekonoma Eberharda Gotheina složil na výbornou závěrečné zkoušky.

Georgián

Stefan George
(1868–1933)

- Ernst Kantorowicz byl v historii samoukem, podle Percy Ernst Schramma dokonce geniálním.

- K historii jej až přivedl charismatický básník Stefan George, který kolem sebe shromáždil oddané stoupence sdílející hodnoty Skrytého Německa (*Das Geheime Deutschland*), jež chtělo uchovávat a v pravý čas vzkřísit svaté Německo, „nejlepší z forem lidské civilizace“.

Grünewald, Eckhart: *Ernst Kantorowicz und Stefan George. Beiträge zur Biographie des Historikers bis zum Jahre 1938 und zu seinem Jugendwerk „Kaiser Friedrich der Zweite“*. Wiesbaden 1982 (Frankfurter historische Abhandlungen 25), s. 4–56.

Třicátá léta

**Maurice Bowra
(1898–1971)**

- Ke Georgiánům se hlásila mladá generace aristokratů, Friedrich Wolters, Edgar Salin, Marion Gräfin Dönhoff, Claus Schenk Graf von Stauffenberg a také *Woldemar Graf Uxkull-Gyllenband*, se kterým Kantorowicz navázal důvěrný vztah.

- Ještě dříve se stýkal s *Josefine (Fine) von Kahler*, později s *Lucy* (Baby) baronesou *von Wagenheim*, před válkou se sblížil s oxfordským historikem *Mauricem Bowra*, v americkém exilu pak měl blízko k *Veře Peters*.

- Georgiáni a osobní přátelé mu také opakovaně pomohli:

- V dubnu 1933 požádal pruského ministra pro vědu, umění a školství o zvláštní dovolenou, byť rasové zákony tehdy ještě přihlížely k zásluhám neárijských frontových veteránů.

- Na podzim 1933 sice vypsál přednášku o hodnotách Skrytého Německa, ale na začátku prosince studenti v nacistických uniformách zablokovali jeho přednášky a Ernst Kantorowicz se nechal emeritovat.

- Po ročním pobytu u Maurice Bowra v Oxfordu se vrátil do Berlína, kde mu nabídl pomoc Paul Kehr, prezident Monumenta Germaniae historica.

- Nadále tak mohl studovat v zahraničních archivech a knihovnách, ale po Křišťálové noci z 9. na 10. listopad 1938 se musel skrývat a s pomocí Albrechta, hraběte von Bernstorffa a Helmuta Küppera vycestoval přes Anglii do Spojených států.

Blažená dekáda

- Ernst Kantorowicz si do Ameriky přivezl rozpracovaný rukopis, který ohlašoval tematický posun k sakrálně teologické symbolice veřejného jednání.
- Na univerzitě v Berkeley dokončil práci, již věnoval liturgickým zpěvům k oslavě panovníka (*laudes regiae*) v širokém rozpětí od antiky, přes znovuobjevení v karolínské říši, až po dozvuky v hymně fašistické Itálie.
Kantorowicz, Ernst: *Laudes regiae. A Study in Liturgical Acclamations and Mediaeval Ruler Worship*. Berkeley/Los Angeles 1946.
- „Šťastná“ léta, která byla lemována přiznáním občanství Spojených států amerických v roce 1945 a stálým místem, vzala za své v létě 1949, kdy správní rada vyzvala státní zaměstnance, aby složili slib věrnosti (*Loyalty Oath*).
- Ernst Kantorowicz odmítl, protože choval v paměti vzpomínky na berlínské a mnichovské ulice roku 1919, kdy patrioti připravili půdu pro národně socialistickou diktaturu.
- Poučen osobní zkušeností zformuloval obranu akademických svobod, která zaujala Roberta Oppenheimera.
- Na doporučení Theodora Mommsena a Erwina Panofského Ernsta Kantorowicze vybídl, aby se ucházel o profesuru na ústavu pro pokročilá studia (*Institute for Advanced Study*) v Princetonu.

Dvě těla krále

Kantorowicz, Ernst: *The King s Two Bodies. A Study in Medieval Political Theology*. Princeton University Press Princeton/New Jersey 1957.

- Dvě těla krále vyšla v roce 1957 a dočkala se opakovaných dotisků. Z angličtiny byla přeložena do němčiny, francouzštiny, španělštiny, portugalštiny, polštiny, slovinštiny a v roce 2014 také do češtiny.

- Počty prodaných exemplářů přitom nebyly a nejsou závratné. Od roku 1957 si Dvě těla krále pořídily nejvýše tisíce zájemců a v samotném Princetonu byla kniha vypůjčena zhruba stokrát.

K dalšímu čtení...

Ernst Kantorowicz zemřel v Princetonu 9. září 1963.
Od té doby se k jeho životu vyslovili mnozí

Boureau, Alain: *Histoires d un historien. Kantorowicz*,
Paris 1990 (L un et l autre).

D Auria, Adelaide: *La vicenda umana e intellettuale di
Ernst Hartwig Kantorowicz. Dalla doppia appartenenza al
«doppio corpo del re» e la sua evoluzione*. Roma 2013.

Gudian, Janus: *Ernst Kantorowicz: der „ganze Mensch“
und die Geschichtsschreibung*. Frankfurt 2014.

Lerner, Robert E.: *Ernst Kantorowicz (A Life)*. Princeton University
Press Princeton and Oxford 2017.

**MUNI
ARTS**

Život, který se stal legendou...

- Pod jménem Witkowski se Kantorowicz objevil v románu (Viga, Friedrich: *Die Rolltreppe*. München 1960).

- Ernst Kantorowicz, pro přátele „EKa“, zůstal pro jedny vynikajícím kuchařem, milovníkem dobrého vína a hlavně na slovo vzatým znalcem středověkých a raně novověkých rituálů, pro jiné zase romantickým snílkem a nacionalistou, který o sobě po válce prohlásil, že napravo od něj je pouze zed'.

- Měl se zaplést s mocnými Třetí říše, navzdory židovskému původu mohl po roce 1933 svobodně cestovat a na konci roku 1938 vyměnil Německo za Spojené státy.

- Nevynikal množstvím popsaných stran, ale všestranností, širokým vzděláním, které mu dovolovalo nacházet neotřelá řešení. Pro svou nápaditost je ceněn i dnes.